

Az európai uniós MICROBOL projekt

A bolognai folyamat keretében
tett kötelezettségvállalásokhoz
kapcsolódó mikrotanúsítványok

Közös mikrotanúsítvány-keretrendszer
az európai felsőoktatási térségben

2022. március

Tartalom

Bevezetés	3
Általános meghatározás.....	3
Cél	4
Felhasználás	4
Alkotóelemek	6
Minőségbiztosítás az ESG szerint	6
Elismerés	7
Tanulási eredmények és ECTS-kreditek	8
Képesítési keretrendszerbeli szint	9
A kimenet / tanulási eredmények értékelése.....	9
Következtetések	10
Fogalomtár	11

Bevezetés

A mikrotanúsítványok témája egyre inkább előtérbe kerül a felsőoktatásban nemzeti, európai és globális szinten egyaránt. A téma szorosan kapcsolódik ahhoz a szélesebb körű vitához, hogy hogyan lehet az egész életen át tartó tanulási lehetőségeket elérhetőbbé, hozzáférhetőbbé és rugalmasabbá tenni annak érdekében, hogy reagáljunk a társadalmi kihívásokra, és lépést tartsunk a társadalmi, gazdasági és technológiai változásokkal. A COVID-19-világjárvány óta a kérdés még sürgetőbbé vált.

Az elmúlt két év során a MICROBOL projekt a Bologna utánkövetési csoportban részt vevő minisztériumokat és érdekelt feleket bevonva vizsgálta, hogy az európai felsőoktatási térség jelenlegi eszközei felhasználhatók-e, illetve hogyan kell őket átalakítani, hogy a mikrotanúsítványokra is alkalmazhatóak legyenek. A cél a mikrotanúsítványok dokumentálására szolgáló közös európai formátum megismerése és fontosságának tudatosítása, valamint a mikrotanúsítványokkal kapcsolatos konszenzus megteremtése, alkalmazásuk elősegítése, és helyes gyakorlatok kidolgozása. Ez összhangban van a miniszterek megbízatásával, akik a Római Nyilatkozatban (2020) szorgalmazták, hogy „vizsgáljuk meg, hogyan és milyen mértékben lehet ezeket a kisebb, rugalmas egységeket – beleértve a mikrotanúsítványokhoz vezető egységeket is – intézményeinkben az európai felsőoktatási térség eszközeinek felhasználásával meghatározni, kidolgozni, alkalmazni és elismerni”.

A projekt keretében három munkacsoportot hoztak létre, amelyek a három fő bolognai kötelezettségvállalással foglalkoznak: minőségbiztosítás, elismerés, valamint képesítési keretrendszerek és ECTS. Az európai felsőoktatási térséghez tartozó országok képviselőket jelöltek, akik részt vesznek a munkacsoportok tevékenységében. Mindegyik munkacsoport három-három alkalommal ülésezett. Az ülések megállapításait, következtetéseit és ajánlásait három dokumentumba foglalták. Ezt követően a három csoport ajánlásait összesítő, közös dokumentumot nyújtottak be válaszként az Európai Bizottság „Mikrotanúsítványok – a tanulási lehetőségek bővítése az egész életen át tartó tanulás és a foglalkoztathatóság érdekében” című nyilvános konzultációjára.

A jelen dokumentum a projekt csúcspontját jelenti. A projektpartnerek és szakértők megfigyelései, értelmezései és meglátásai alapján ez a keretrendszer tömör és világos képet kíván nyújtani a felsőoktatási intézményeknek, kormányoknak és más érdekelteknek arról, hogy a mikrotanúsítványok hogyan illeszkedhetnek az európai felsőoktatási térségbe.

Általános meghatározás

A mikrotanúsítvány valamilyen kis mennyiségű tanulás tanúsítása.

A mikrotanúsítványok európai szemléletének sikere azon múlik, hogy az európai felsőoktatási térségen belül egységesen értelmezzék e szemléletet. Ezért meg kell állapodnunk magánk a tanúsításnak a céljáról, a tanúsítvány felhasználásáról és bizonyos elemeiről, hogy biztosítsuk a méltányos és átlátható elismerést, valamint a nemzeti rendszerek, a felsőoktatási intézmények és a munkaerőpiac közötti átjárhatóságot.

Cél

A mikrotanúsítványok célja, hogy a tanuló olyan konkrét ismeretekkel, képességekkel és más kompetenciákkal rendelkezzen, amelyek társadalmi, személyes, kulturális vagy munkaerőpiaci igényekre reagálnak.

A mikrotanúsítványok az egész életen át tartó tanulás kínálatának növelését és diverzifikálását szolgálják az egyéni tanulási utak támogatása és a felsőoktatáshoz való hozzáférés kiszélesítése érdekében. A mikrotanúsítványokat nem új jelenségnek kell tekinteni. A felsőoktatási intézmények már régóta biztosítanak különféle lehetőségeket az egész életen át tartó tanulásra a felsőoktatásban szerzett oklevélnél kisebb egységek, például tanfolyamok, modulok, bizonyítványok, diplomarészek, munkahelyi továbbképzések stb. révén. Magánvállalkozások és civil szervezetek szintén kínálnak olyan tanulási lehetőségeket, amelyek illeszkednek a mikrotanúsítványok koncepciójához. Ha a már létező, szerteágazó tanulási kínálatot bevonjuk a közös gondolkodásba, ezt a sokféleséget újrafogalmazhatjuk, és a különböző tapasztalatokat és koncepciókat koherens, érthetőbb és ellenőrizhetőbb egészszé fűzhetjük össze.

A mikrotanúsítványok időszerű és releváns választ adnak a tanulók (meghatározását lásd a *Fogalomtárban – a szerk. megj.*) és a munkaerőpiac igényeire. A mikrotanúsítványok javíthatják az egész életen át tartó tanulásban való részvételt. A felsőoktatási intézmények különböző okokból kínálhatnak mikrotanúsítványokat. Ez nagyrészt a társadalmi igényekre való reagálás egyik módja, és így az intézmény társadalmi küldetésének része. A mikrotanúsítványok biztosításának motivációja még az intézmény láthatóságának és hírnevének növelése a földrajzi hatókör kiszélesítése és a sokszínűbb hallgatói csoportok vonzása révén, valamint a hallgatók és a munkaerőpiacok igényeire való reagálás javítása, továbbá új pedagógiai és technológiai megoldások kipróbálása.

A mikrotanúsítványok nyújtásának fontos szempontja az együttműködés. A felsőoktatási intézmények a mikrotanúsítványok fejlesztése során gyakran együttműködnek más felsőoktatási intézményekkel, munkaadókkal, tanulókkal, civil szervezetekkel és hatóságokkal. Ez biztosítja, hogy a mikrotanúsítványok relevánsak legyenek a tanulók és a munkaerőpiac számára. Nemzetközi szinten a felsőoktatási intézmények szövetségei is felhasználják a mikrotanúsítványokat a különböző célcsoportoknak szóló tanulási kínálatuk bővítésére.

A mikrotanúsítványok sikeres megvalósítását elősegíti, ha megfelelő technológiával támogatott platformokat szerveznek, ahol az oktatás és az üzleti élet szereplői szerveződhetnek, együttműködhetnek, és közösen szervezhetik meg a kínálatot.

Felhasználás

A tanúsítványok a tanuló tulajdonát képezik, hordozhatóak és összevonhatóak nagyobb tanúsítványok vagy képesítések formájában.

Mikrotanúsítványok szerezhetők a felsőoktatási tanulmányok előtt, alatt és után, valamint az életben korábban megszerzett kompetenciák újfajta igazolásaként is.

A mikrotanúsítványok középpontjában a tanulók állnak – olyan egyének, akik szeretnének felsőoktatási tapasztalatot szerezni, vagy akik a munkaerőpiacon vagy azon kívül töltött bizonyos idő után szeretnék átképezni magukat, illetve frissíteni, fejleszteni vagy elismertetni tudásukat, képességeiket és más kompetenciáikat. A mikrotanúsítványok nem öncélúak, hanem az egyének tanulmányi és szakmai fejlődését szolgálják. Ennek a tanulóközpontú megközelítésnek kell a tanúsítványok középpontjában állnia, és ebben az értelemben a bolognai eszközök – csakúgy, mint mindig – most is az egyének képzésének és fejlődésének eszközei.

A regisztrált szolgáltatók által jelenleg kínált mikrotanúsítványok **katalógusai** fontos információforrást jelenthetnek a tanulóknak, és segíthetnek eligazodni a sokféle európai kínálatban. A katalógusokat a meglévő mikrotanúsítványokra vonatkozó adatok és információk tárházaként kell értelmezni, amelyben különböző szintű – regionális, nemzeti, európai, ágazati stb. – szolgáltatók információi vannak összegyűjtve, és amely tájékoztat a kreditek gyűjtéséről is.

A **tanúsításnak** számos formája lehetséges. A digitális és digitálisan aláírt tanúsítványok¹ esetében könnyebb a hordozhatóság, az átláthatóság, az információk megbízhatósága és a hitelesség ellenőrzése, és így támogathatják a gyors és hivatalos elismerés folyamatát, valamint megkönnyíthetik az egymásra építhetőséget. A mikrotanúsítványokat ideális esetben digitális tanulás keretében lehet megszerezni az összekapcsolt nyílt adatok és az interoperabilitás jó gyakorlatainak megfelelően, valamint a magánélet és az adatvédelem nemzetközi szabványaival összhangban, úgy, hogy a tanuló rendelkezik arról, mit és mennyi ideig kíván megosztani.

A különböző mikrotanúsítványok diplomává vagy más típusú bizonyítvánnyá kombinálhatók. A programfejlesztőknek a mikrotanúsítványok tartalmának és szerkezetének megtervezésekor figyelembe kell venniük a mikrotanúsítványok egymásra építhetőségét, valamint azt, hogyan illeszkedhetnek a felsőoktatási intézmény szélesebb kínálatába.

Meg kell vizsgálni a mikrotanúsítványok kidolgozásának és biztosításának költségvonzatát a különböző tudományterületeken, valamint hogy a költségek hogyan kapcsolódnak a felsőoktatási finanszírozási struktúrákhoz. A finanszírozási mechanizmusok rendszerenként nagyon eltérőek, és az élethosszig tartó tanuláshoz mint szolgáltatásnak – legalábbis részben – másképp valósul meg a finanszírozása, mint más tanulási szolgáltatásoknak. A mikrotanúsítványok szélesebb körű elterjedése szempontjából fontos lesz a megfelelő ösztönzés.

Egy másik érdekes szempont az oktatás és a kutatás közötti lehetséges kapcsolat: a mikrotanúsítványok elősegíthetik a zökkenőmentes tudástranszfert, mivel a legújabb kutatási eredményeket gyorsan váltják át a társadalom javát szolgáló tanulási lehetőségekre. Ezen túlmenően erősíthetik a közösségi (vagy civil) tudományt, valamint a tanár, a tanuló és a tudomány közötti párbeszédet.

E tekintetben a mikrotanúsítványok olyan eszköznek tekinthetők, amely a tanulási kínálatot a munka és a családi élet igényeihez igazítja, és amely láthatóvá teszi a megszerzett tudást, képességeket és más kompetenciákat.

¹A jövőben a legtöbb tanúsítványt valószínűleg digitálisan állítják majd ki, digitális „pénztárcában” tárolják a személyi számítógépeken és a szolgáltatók, a nemzeti hallgatói adatbankok, az EUROPASS, az EBSI és mások szerverein, és „egyéni tanulási számlához” kapcsolódnak.

Alkotóelemek

A szolgáltatóknak **egységes formátumra** van szükségük a mikrotanúsítványok és értékük dokumentálásához. A mikrotanúsítványok kiadásának alkotóelemei a következők:

- **A tanuló adatai:** a tanuló azonosítása
- **A szolgáltatóra vonatkozó információk:** a szolgáltatóra vonatkozó információk, beleértve az országot is; a kiállító szervezetre vagy intézményre vonatkozó információk, beleértve az országot is (ha eltér), a szolgáltató és/vagy a kiállító szerv vagy intézmény aláírása vagy pecsétje
- **A mikrotanúsítványra vonatkozó információk:** cím, a kiállítás vagy az értékelés dátuma, a hitelesség igazolása²
- **A tanulási tapasztalattal kapcsolatos információk:** tanulási eredmények, munkaterhelés (lehetőleg ECTS-ben), az értékelés és a minőségbiztosítás formája
- **A képzési keretrendszer szintjére vonatkozó információk:** nemzeti (NKKR) szint (ha lehetséges), európai felsőoktatási térségi és EKKR-szint (ha öntanúsítás/illesztés), ISCED-szint és szakterületi kód, ágazati képzési keretrendszer-szint (ha szükséges)
- **A tanulási tevékenységben való részvétel formája**
- **Hozzáférési követelmények**

Minőségbiztosítás az ESG szerint³

Az európai felsőoktatási térség minőségbiztosítási standardjai és irányelvei (ESG) megvalósításának mértéke országonként, hatóságonként és intézményenként eltérő, attól függően, hogyan értelmezik és alkalmazzák őket. **A szolgáltatás minőségéért** elsősorban a **felsőoktatási intézmények felelősek**, míg a minőségbiztosítási szervezetek feladata, hogy támogassák a felsőoktatási intézményeket a minőségbiztosítási stratégiák és folyamatok kidolgozásában, és biztosítsák a nyilvánosságot és az érdekelt feleket ezek hatékonyságáról.

Ez a feladatmegosztás határozottan az oktatásszolgáltatókra hárítja a mikrotanúsítványok minőségbiztosításáért viselt felelősséget. Elvárják tőlük, hogy az ESG 1. részében meghatározott elvárásoknak megfelelő, kifejezett minőségbiztosítási politikákat és folyamatokat vezessenek be, ezekről nyújtsanak átlátható tájékoztatást, és a tanulókat vonják be a mikrotanúsítványok kidolgozásának, megvalósításának és értékelésének minden lépésébe.

Az ESG az európai felsőoktatási térségben nyújtott valamennyi felsőoktatási képzésre vonatkozik, függetlenül a képzési formától, időtartamtól és módtól. Ezért a felsőoktatási intézmények és az alternatív szolgáltatók egyaránt használhatják őket, amennyiben felsőoktatási szinten

² Egyes esetekben vagy bizonyos tantárgyaknál / tanulmányi területeknél szükséges lehet az érvényességi időt is feltüntetni.

³ Vagyis az ESG-ben és a Tanács EKKR-ről szóló 2017. évi ajánlása IV. mellékletében foglalt minőségbiztosítási elvekben rögzített, egyértelmű és mérhető célkitűzéseken, standardokon és iránymutatásokon kell, hogy alapuljon.

nyújtanak mikrotanúsítványokat. Az alternatív szolgáltatók az ESG-vel összeegyeztethető belső minőségbiztosítási intézkedéseket is létrehozhatnak annak érdekében, hogy igazodjanak a mikrotanúsítványok európai keretrendszeréhez.

A célnak való megfelelés és az intézmények túlterhelésének elkerülése érdekében a **külső minőségbiztosításnak** a mikrotanúsítványok **intézményi szintű megközelítésére** és a meglévő vagy új folyamatokba való kifejezett beépítésükre kell összpontosítani. A külső minőségbiztosítás keretében biztosítani kell, hogy a mikrotanúsítványokat kínáló felsőoktatási intézményeknek megbízható és jól felépített belső minőség-ellenőrző rendszerük legyen. Mivel a programszintű külső értékelő eljárások szerteágazóak, ezeket nem lenne célszerű ugyanúgy alkalmazni a mikrotanúsítványokra, mint a képzési programokra (szakokra), mivel a mikrotanúsítványok sokkal kisebb volumenű tanulást jelentenek, és a társadalmi igényhez való igazodás érdekében várhatóan gyakran frissítik őket.

A **megbízható szolgáltatók nyilvántartása** hasznos eszköz lehet a mikrotanúsítványok elfogadásának és elismerésének előmozdítására. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell az EQAR-nál bejegyzett minőségbiztosítási szervezet által értékelt alternatív szolgáltatókat. Nemzeti és regionális szinten a meglévő nyilvántartásokat szükség esetén ki lehetne bővíteni, vagy új nyilvántartásokat lehetne létrehozni. Európai szinten pedig a DEQAR szolgálhatná ezt a célt, mivel hatálya kiterjed az összes szolgáltatóra és ESG-hez igazodó szolgáltatásra. A nyilvántartásban való szereplés az ESG betartásának és a mikrotanúsítványok európai keretrendszeréhez való tartozásának de facto „címkéje” is lehet.

Elismerés

Mikrotanúsítványokat felsőoktatási intézményekben lehet szerezni vagy elismertetni a lisszaboni elismerési egyezménynek (LRC) megfelelő elismerési eljárásokkal vagy adott esetben a korábban megszerzett tudás elismerésével.

A felsőoktatási intézmények és más szolgáltatók által kiadott mikrotanúsítványok elismerése már most is lehetséges a meglévő elismerési eszközök segítségével, és kulcsszerepet játszhat a felsőoktatás inkluzivitásának erősítésében.

A mikrotanúsítványok méltányos értékelésének alapja az információ átláthatósága. Ez minden szinten kulcsfontosságú: intézményi szinten (azaz az intézmény pontos és megbízható információt nyújt a mikrotanúsítványokról, beleértve a továbbiakban már nem kiadottakat is), nemzeti szinten (például egy nemzeti katalógusban/nyilvántartásban) és nemzetközi szinten egyaránt.

Ha minden alkotóelem megfelelően jelenik meg, akkor a felsőoktatási intézmények vagy más, a felsőoktatási ágazaton belüli vagy kívüli szervezetek számára lehetővé válik, hogy az ilyen mikrotanúsítványokat a lisszaboni elismerési egyezmény elveivel összhangban értékeljék. Ezért fontos lenne a mikrotanúsítványok elismerési eljárását a LRC elveivel összhangban, rugalmas megközelítéssel racionalizálni.

Ha ezeket az elemeket a mikrotanúsítvány nem rögzíti átlátható módon, azaz maga a tanúsítvány nem nyújt elegendő információt ahhoz, hogy a megszerzett tanulási eredményekre nézve garanciát jelentsen, az elismerés még mindig lehetséges a korábbi tanulás elismerését és a nem-

formális és informális tanulás validálását célzó eljárás keretében. Ennek az eljárásnak mind a felsőoktatási intézmények, mind a tanulók számára célszerűnek és megfelelőnek kell lennie. Ebben az esetben az érvényesítési folyamat eredménye mikrotanúsítványként jelenhet meg, amely meghatározott standard szerint jeleníti meg a tanuló kompetenciáit. A korábban szerzett tudás és tapasztalat elismerését a felsőoktatási intézmények az ECTS felhasználói útmutatójában szereplő eljárások szerint végezhetik. A mikrotanúsítványokban szereplő információk minőségétől és mennyiségétől függően az E-valuate módszertana is⁴ útmutatást adhat az elismeréshez.

A tanúsítványok digitalizálása támogatja az elismerést, mivel lehetővé teszi az információk hordozhatóságát, átláthatóságát és megbízhatóságát, valamint a hitelesség ellenőrzését.

A fő cél az lenne, hogy a mikrotanúsítványok minél „automatikusabb” elismerésére törekedjünk, azokból az esetekből kiindulva, ahol minden elem és információ rendelkezésre áll a tisztességes értékelés elvégzéséhez.

Az ENIC-NARIC hálózatok keretében számos olyan kezdeményezés létezik a gyakorlatban, amelyek háttérként szolgálhatnak a mikrotanúsítványok elismeréséhez. Érdemes lenne ezeket megvizsgálni a szinergia és az integráció lehetőségeinek feltárása érdekében, vagy a már alkalmazott elvekből és gyakorlatokból inspirációt lehetne meríteni. Az ENIC-NARIC hálózatok és az LRC Bizottság is támogathatják az átlátható információszolgáltatást és a mikrotanúsítványok méltányos elismerését, a Lisszaboni Elismerési Egyezményrel összhangban.

Tanulási eredmények és ECTS-kreditek⁵

Az ECTS használatának összhangban kell állnia a felhasználói útmutató 2015-ös változatával. Ez az európai felsőoktatási térség egyik legfontosabb kötelezettségvállalása. Az ECTS központi célja, hogy a tanulás egy részét mások számára átlátható és érthető formában írja le. Az ECTS⁶ támogathatja a mikrotanúsítványok kidolgozását és leírását. Mivel az ECTS a bolognai folyamat egyik alapvető eszköze, a mikrokreditpontok ECTS-ben való kifejezése olyan elismerhető rendszert biztosít, amely egyértelműen tükrözi a mikrotanúsítványnak a teljes diplomához képest kisebb volumenét.

Ehhez azonban az ECTS-t helyesen kell megérteni és alkalmazni. Különösen fontos tisztázni, hogy az ECTS kreditek két elemből állnak: a tanulási eredményekből, amelyek ellenőrizhető leírásai azoknak a kompetenciáknak, amelyekkel a tanuló a tanulási folyamat végére elsajátít; és a tanulás mennyiségéből, vagyis hogy a tanuló általánosságban mennyi időt fordít e kompetenciák kialakítására.

⁴ Az E-valuate projekt (2018–2020) szemléletet kínált az online tanulás új formáinak elismeréséhez az európai felsőoktatási térségben.

⁵ A mikrotanúsítványok kredittartománya 1-től 59-ig terjed. A gyakorlatban azonban a legtöbb mikrotanúsítvány kreditértéke várhatóan 1 és 15 között lesz.

⁶ ECTS felhasználói kézikönyv 2015: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/da7467e6-8450-11e5-b8b7-01aa75ed71a1>. Magyarul lásd: https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/ects_kotet.pdf. 79–175. (a szerk. megj.).

Képesítési keretrendszerbeli szint⁷

A mikrotanúsítványokat lehetőség szerint fel kell venni az NKKR-be. A mikrotanúsítványok nemzeti keretrendszerekbe való bevonásáról nemzeti szinten kell dönteni. Ha a nemzeti szintű döntés szerint a mikrotanúsítványokat be kell vonni a nemzeti képesítési keretrendszerbe, akkor meg kell határozni a bevonás kritériumait. E kritériumok közé tartozhat például a mikrotanúsítványok mérete, elnevezése, értéke/relevanciája és minőségbiztosítása.

Ahhoz, hogy a mikrotanúsítványokat fel lehessen venni a képesítési keretrendszerekbe, a mikrotanúsítványokat tanulásieredmény-alapú szemléletben kell kidolgozni. A mikrotanúsítványok tanulási eredményének szintje⁸ az NKKR, valamint az európai felsőoktatási térség képesítési keretrendszerének leírásai alapján határozható meg.

Az a szint, amelyen a mikrotanúsítványok az NKKR-ben szerepelnek, elvileg az európai felsőoktatási térség képesítési keretrendszerbeli szintjüket, valamint az EKKR-szintjüket is jelzi, öntanúsítás és illesztés szerint. Mivel az egyértelműség okán a felsőoktatási térség képesítési keretrendszerének deskriptorai és az EKKR-deszkriptorok olyan képesítéseket írnak le, amelyek az egyes ciklusok/szintek teljesítését jelzik, a mikrotanúsítványokat egyértelműen meg kell különböztetni az ugyanazon NKKR-szinten belül szereplő más típusú képesítésektől.

A kimenet / tanulási eredmények értékelése

A mikrotanúsítványt csak a tanuló által elért tanulási eredmények igazolása alapján lehet elismerni, átlátható követelmények szerint és értékelés után.

Az értékelést a nemzeti minőségbiztosítási keretrendszer részeként országosan elismert felsőoktatási intézmények vagy más elismert értékelési szolgáltatók végzik.

Az értékelésnek megbízhatónak kell lennie, az alkalmazott értékelési módszertől (számítógépes, tanári, vegyes) függetlenül.

Az értékelést minden tanulóra igazságosan kell alkalmazni, és az előre közölt eljárásokkal összhangban kell elvégezni. Az értékelésnek érvényesnek kell lennie, és lehetővé kell tennie, hogy a tanulók bizonyítsák, milyen mértékben érték el, illetve szerezték meg a mikrotanúsítványban feltüntetett tanulási eredményeket és kompetenciákat.

⁷ Értelemszerűen európai felsőoktatási térségbeli képesítési keretrendszer (angol rövidítéssel: QF-EHEA), EKKR, nemzeti képesítési keretrendszerek (NKKR), ágazati képesítési keretrendszerek (ÁKKR).

⁸ A tanulási eredmények szintjének meghatározása összhangban kell, hogy legyen a bolognai eszközökkel.

Következtetések

Ez a keretrendszer a mikrotanúsítványokkal kapcsolatos eddigi konszenzust képviseli. Az egyik fő következtetés az, hogy a bolognai eszközök alkalmazhatók a mikrotanúsítványokra.

A mikrotanúsítványok akár új lendületet is adhatnak a bolognai eszközök és elvek teljes körű végrehajtásának, például a korábban megszerzett ismeretek elismerése, a tanulóközpontú megközelítés stb. tekintetében.

A MICROBOL projekt során világossá vált, hogy e témában további vitákra, szakértői támogatásra és együttműködésre van szükség. Ezért fontos, hogy ezt a keretet továbbgondolják a bolognai folyamaton belül, konkrétan a bolognai tematikus szakértői csoportok 2021–2024-es időszakra vonatkozó munkaprogramjainak keretében.

Ahhoz azonban, hogy a bolognai eszközöket a mikrotanúsítványok esetében teljes mértékben alkalmazni tudjuk, szükség lehet az egyes érintettek számára iránymutató dokumentumok kidolgozására. Lehet, hogy részletesebb magyarázatot kell adnunk a meglévő eszközök használatáról. A mikrotanúsítványok kiadásában vagy odaítélésében több konkrét szereplő is részt vehet – a felsőoktatási intézmények, hatóságok és elismerő testületek mellett a munkaadók, hallgatók, szakszervezetek és értékelési szolgáltatók is, hogy csak néhányat említsünk. (Bár a hazai felsőoktatásban ilyen szolgáltató nincs, a szakképzésben ilyennek tekinthetők a megyei akkreditált független vizsgaközpontok, a köznevelésben pedig az emelt szintű érettségi vizsgahelyként működő intézmények – *a szerk. megj.*) Ezek az érdekeltek mindannyian szerepet játszanak a mikrotanúsítványok kidolgozásában, elfogadásában, értékelésében, kiállításában és elismerésében. Nemcsak felelősségük van a mikrotanúsítványok elterjedésének előmozdításában, hanem profitálhatnak is a mikrotanúsítványokkal kapcsolatos együttműködésből. Az oktatók és kutatók számára a mikrotanúsítványok lehetővé tehetik, hogy szaktudásukat sokkal szélesebb körben osszák meg. A munkáltató szempontjából pedig a mikrotanúsítványok igen jelentős szerepet játszhatnak a jelenlegi és jövőbeli alkalmazottak kompetenciáinak továbbfejlesztésében.

Ezenkívül azonban még mindig van számos kezeletlen szempont, mint például az alábbiak:

- mennyiben kívánatos a kis tanegységek és a rugalmas tanfolyamok kínálata a felsőoktatásban;
- hogyan lehet az alternatív szolgáltatókat bevonni a minőségbiztosítási rendszerekbe és a megbízható szolgáltatók lehetséges listáiba;
- hogyan lehet egyszerűsíteni az Európán kívüli mikrotanúsítványok elismerését az európai keretrendszerben az európai felsőoktatási térség eszközeinek felhasználásával;
- mi a módja a mikrotanúsítványok képesítési keretrendszerekbe való bevonásának;
- mi a magán mikrotanúsítvány-platformok szerepe, valamint mik a tanúsítási és minőségbiztosítási követelményeik a teljes mikrotanúsítvány-ökoszisztémában.

A jelenlegi keretrendszer tehát a fő bolognai kötelezettségvállalások mikrotanúsítványokra való alkalmazhatóságát mutatja. A célnak megfelelnek. Ahhoz azonban, hogy a mikrotanúsítványok hatékony alkalmazása és elterjedése az európai felsőoktatásban előrehaladjon, további párbeszédre van szükség, amiben részt kell vennie valamennyi a mikrotanúsítványok nyújtásában, értékelésében és kiállításában nemzeti, európai felsőoktatási térségbeli és globális szinten érintett szereplőnek.

Fogalomtár

Értékelés

Az **értékelés** az a folyamat vagy módszer, amelyet az egyének formális, nemformális vagy informális keretek között szerzett képességeinek értékelésére, mérésére és leírására használnak. Az értékelést tanúsíthatja harmadik fél, maga a tanuló (önértékelés) vagy mindkettő.⁹

Kiállító

A **kiállító**, más néven kiadó vagy odaítélő alatt a mikrotanúsítványt tanúsító szervezet értjük. A kiállító szerv eltérhet a szolgáltatótól, pl. partnerségek, franchise esetén.

Tanuló

E dokumentum szerzői **tanuló** alatt a valamely mikrotanúsítvány megszerzésére beiratkozott személyt értik, aki lehet hagyományos és nem hagyományos értelemben vett tanuló is. A szerzők a befogadás, az érthetőség és az olvashatóság érdekében a tanuló (*learner*) kifejezés mellett döntöttek a hallgató (*student*) helyett. Ha a dokumentumban a „hallgató” kifejezés szerepel, az a 2015-ös ECTS felhasználói kézikönyvben szereplő meghatározást követi, amely szerint az magában foglalja „a felsőoktatási intézményekben tanuló (teljes, részmunkaidős, távoktatásban, helyszíni vagy munkahelyi tanulásban részt vevő, képzés megszerzésére irányuló vagy önálló oktatási egységeket vagy kurzusokat követő) valamennyi tanulót”¹⁰.

Formális, informális és nemformális tanulás

A tanulás lehet formális, informális vagy nemformális. A **formális tanulás** szervezett és strukturált környezetben zajlik, és jellemzően valamilyen képzés megszerzéséhez vezet. A **nemformális tanulás** a formális oktatáson és képzésen kívül zajlik, a tanulási célokat és a tanulási időt tekintve tervezett tevékenységek révén, és magában foglal valamilyen tanulási támogatást. Az **informális tanulás** olyan mindennapi tevékenységek és tapasztalatok eredménye, ahol a célok az idő vagy a tanulási támogatás szempontjából nem szervezettek vagy strukturáltak, és a tanuló szemszögéből lehetnek nem szándékosak.¹¹

Hordozhatóság

A **hordozhatóság** azt jelenti, hogy a tanúsítvány tulajdonosa a mikrotanúsítványt egy általa választott rendszerben tudja tárolni, megosztani a választása szerinti (nemzeti vagy transznacionális) féllel, és a megosztásban érintett valamennyi fél képes a tanúsítvány tartalmának megértésére és hitelességének ellenőrzésére.¹²

⁹ A definíció forrása: az Európai Bizottság által előterjesztett javaslat a mikrotanúsítványokra vonatkozó tanácsi ajánlásról, az Erasmus+ programot létrehozó rendelet (2021).

¹⁰ ECTS felhasználói kézikönyv (2015), az Európai Bizottság Oktatásügyi, Ifjúsáspolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatósága. 7. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/da7467e6-8450-11e5-b8b7-01aa-75ed71a1>.

¹¹ A definíció forrása: az Európai Bizottság által előterjesztett javaslat a mikrotanúsítványokra vonatkozó tanácsi ajánlásról, az Erasmus+ programot létrehozó rendelet (2021).

¹² A definíció forrása: az Európai Bizottság által előterjesztett javaslat a mikrotanúsítványokra vonatkozó tanácsi ajánlásról, az Erasmus+ programot létrehozó rendelet (2021).

Szolgáltató

A **szolgáltató** bármely olyan szereplő lehet, amely mikrotanúsítványokat biztosít tanítás, tanórák, tananyagok stb. formájában. Idetartozhatnak a felsőoktatási intézmények (állami, magán, akadémiai, szakmai, előkészítő, alapképzési, továbbképzési, felnőttképzési, helyi, külföldi, határon átnyúló, európai vagy nemzetközi), valamint az alternatív szolgáltatók, például a munkáltatók, vállalatok, szociális partnerek, civil szervezetek, hatóságok és mások. A mikrotanúsítványok különböző szolgáltatók együttműködésével is nyújthatók.

Egymásra építhetőség

Az **egymásra építhetőség** vagy halmozhatóság azt jelenti, hogy a különböző mikrotanúsítványok kombinálhatók és logikusan egymásra építhetők.¹³

¹³ A definíció forrása: az Európai Bizottság által előterjesztett javaslat a mikrotanúsítványokra vonatkozó tanácsi ajánlásról, az Erasmus+ programot létrehozó rendelet (2021).

